

KOMUNITNÍ ENERGETIKA V POBESKYDÍ

Inspirace z východu Evropy

Přestože k průkopníkům energetických komunit patří především státy severní a západní Evropy, kde se tento koncept úspěšně rozvíjí už bezmála 30 let, v posledních letech lze inspirativní příklady najít také v zemích bývalého Východního bloku. V drtivé většině se jedná o komunitně vlastněné FVE, jejichž instalace je oproti jiným typům OZE cenově relativně dostupná a v rámci legislativy proveditelná. První solární družstva vznikají nejen v proslulých zemích západního Balkánu, ale také třeba na Ukrajině.

SolarTown poblíž Černobylu

Slavutyč leží v blízkosti běloruských hranic, zhruba 60 km severovýchodně od Černobylu. Nejmladší a architektonicky unikátní ukrajinské město bylo vybudováno bezprostředně po jaderné havárii v roce 1986 jako útočiště pro pracovníky černobylské elektrárny a jejich rodiny. Dnes ve městě žije okolo 25 tisíc lidí, významný podíl poměrně mladého obyvatelstva stále tvoří techničtí odborníci, a tak není velkým překvapením, že zde vznikají zajímavé a inovativní projekty.

Jedním z nich je SolarTown (ukrajinsky Sonjačne Misto), vůbec první energetické družstvo na Ukrajině založené v roce 2018. Členy solárního družstva jsou nadšenci z řad místních obyvatel, město v zastoupení místní Agentury pro regionální rozvoj, ale také investoři z různých koutů Ukrajiny. V současné době má družstvo téměř sto členů a vlastní tři solární elektrárny instalované na střechách veřejných budov. Každý akcionář vstupuje do družstva investicí ve výši minimálně 550 EUR (v přepočtu necelých 15 000 Kč), přičemž každých investovaných 1 000 EUR bude mít až do roku 2030 roční návratnost zhruba 140 EUR. Díky tomu je investování do obnovitelných zdrojů energie dostupné a atraktivní pro široký okruh místních obyvatel, kteří navíc získali přednostní právo vstoupit do družstva ještě předtím, než se otevřelo dalším investorům. Vůbec první akcionářkou byla místní energetická manažerka a dvěma největším investorům je teprve něco přes dvacet let.

Na výstavbu všech tří solárních elektráren o celkovém výkonu 200 kW se díky crowdfundingové sbírce podařilo během čtyř měsíců vybrat potřebných 145 000 EUR (zhruba 3 700 000 Kč). Energie je

odesílána přímo do místní sítě a prodávána za ceny tzv. zeleného tarifu, který garantuje dodávky pouze ekologicky vyrobené elektřiny. Cílem projektu není jen generace finančního zisku, má také významný environmentální a společenský dopad. Družstvo pravidelně odvádí 5% svého čistého ročního příjmu na projekty spojené s rozvojem města. Peníze se tak vrací celé komunitě.

Podle jednoho ze zakladatelů projektu je klíčem k úspěchu zpracovat kvalitní finanční plán, zvolit vhodnou právní formu energetického společenství, získat povolení lokálního dodavatele energií a v neposlední řadě také podporu místní samosprávy a komunity. Úspěšný projekt má za cíl expandovat za hranice města a motivovat Ukrajince k zakládání dalších energetických komunit. Země zasažená nejhorší jadernou havárií v historii se tak může stát pozitivním příkladem energetické transformace.

Solární družstva na Balkáně

Obnovitelné zdroje energie se postupně stávají diskutovaným tématem také v zemích západního Balkánu, který je stále kriticky závislý na uhelné energetice. Zatímco Chorvatsko se jako člen EU zavázalo k co nejrychlejšímu přechodu na čistou energii, Srbsko či Bosna a Hercegovina na přijetí do

Fotovoltaické panely energetického družstva SolarTown ve Slavutyči.
Zdroj: www.ua.undp.org

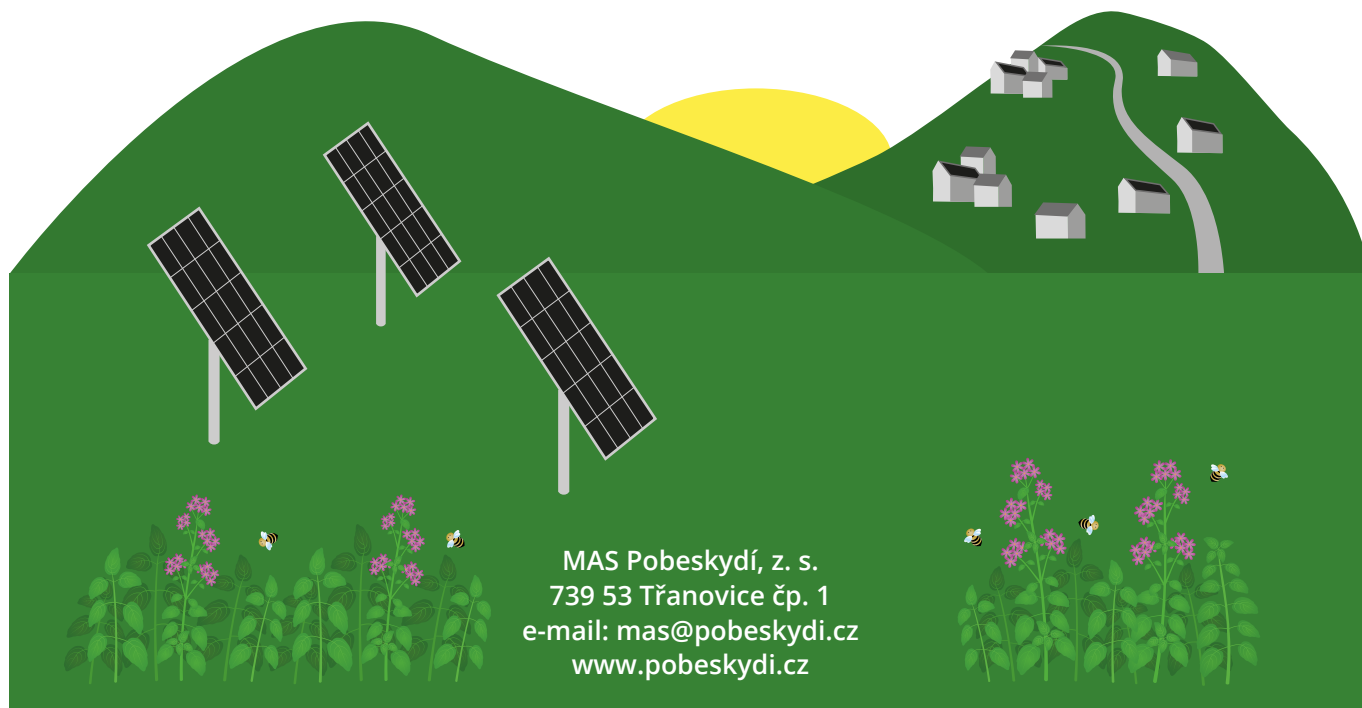
unie teprve čekají a lze tedy předpokládat, že jejich cesta k energetické transformaci bude delší a kostrbatější. Jednou z věcí, které však mají všechny tři státy společné, je dosud téměř nevyužitý potenciál solární energie. Změnit se to snaží první občanské iniciativy.

Za pionýra komunitní energetiky v Chorvatsku lze označit město Križevci, které ve spolupráci s národním Družstvem pro zelenou energii ZEZ spustilo v roce 2018 zkušební projekt pro občany se zájmem investovat do OZE. Vzniklo první chorvatské energetické družstvo, jehož pilotním projektem byla instalace FVE na střeše místního technologického parku. V crowdfundingové kampani, do které se zapojilo 53 investorů, se během 10 dní vybralo 31 000 EUR (zhruba 800 000 Kč) na pořízení elektrárny s výkonem 30 kW. Zájem místních obyvatel byl obrovský, dalších 23 000 EUR na druhou FVE se podařilo vybrat během 48 hodin. Uvádí se, že solární elektrárna o výkonu 50 kW by měla ušetřit zhruba 55 tun oxidu uhličitého ročně. Vyprodukovaná energie bude zásobovat především zdejší business centrum, přebytek bude odeslán do městské sítě.

Podobný projekt se podařilo realizovat také v srbském Šabaci, jehož aktivní obyvatelé v roce 2019 za podpory několika lokálních i zahraničních organizací založili první srbské energetické družstvo Sunčani Krovovi Šabac (Solární střechy Šabac). S pomocí družstva byla v roce 2020 zprovozněna první mini FVE o výkonu 3 kW na střeše administrativní budovy místní teplárny a v součas-

né době probíhá crowdfundingová sbírka na výstavbu dalších fotovoltaických panelů, které budou produkovat elektřinu pro domácnosti v okolí.

V Bosně a Hercegovině je situace o něco složitější. Místní legislativa energetická družstva zatím nepovoluje a neefektivní byrokracie občany od realizace projektů zaměřených na OZE spíše odrazuje. Přesto i zde můžeme najít první vlaštovky komunitní energetiky. Turisty vyhledávané návštěvnické centrum Pecka ve stejnojmenné vesničce na severu země úspěšně rozjelo kampaň Solar Pecka, v rámci které chce dosáhnout plné energetické soběstačnosti a přispět k udržitelnému cestovnímu ruchu. Vesnice se 140 obyvateli je obklopena téměř nedotčenou přírodou, místním lidem je proto ochrana životního prostředí velmi blízká. Rozhodli se na střechu návštěvnického centra (které sídlí v budově někdejší školy) instalovat solární termální kolektory na ohřev až 300 litrů vody a následně také solární panely o celkovém výkonu 5,4 kWp. Část peněz stejně jako v předchozích případech získali z komunitního financování, zbytek by měl být hrazen z evropských (především švédských) dotací. Projekt realizují po etapách a lze předpokládat, že po jeho dokončení budou chtít zavést další ekologická opatření. Vůbec první crowdfundingová sbírka zaměřená na zavedení OZE v Bosně a Hercegovině proběhla v roce 2018, kdy se lidé složili na nákup a instalaci solárních panelů na ohřev vody pro ústav pro mentálně postižené ve Fojnici.

MAS Pobeskydí, z. s.
739 53 Třanovice čp. 1
e-mail: mas@pobeskydi.cz
www.pobeskydi.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR